

ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИМ ЗЛОЧИННИМ ГРУПАМ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Роман Володимирович РОЗУМЯК,

канд. юрид. наук, докторант

Харківського національного

університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0003-0859-3325>

Протидія організованим злочинним групам у сфері економіки являє собою складний механізм, тобто динамічну систему, функціонування якої залежить від цілого ряду факторів, зокрема від його суб'єктної складової. Поняття «суб'єкта» є одним із ключових для права і з цього приводу існує досить багато дослідницьких позицій. В цілому, коли ведеться мова про суб'єкта, то розуміють того, хто протистоїть об'єкту, того, хто є джерелом свідомої активності, людина, яка опанувала вироблені форми пізнавальної діяльності, (мову, категорії та ін.). У свою чергу об'єктом пізнання є незалежна від людини дійсність, яка дається пізнанню не у формі споглядання первозданної природи, а у формі практичної взаємодії з олюдненими й олюднюваними фрагментами природи, на які спрямовується діяльність людини. При цьому об'єктом пізнання може бути й сама людина та її суб'єктивний світ [1, с.150]. У правовій площині суб'єктом є лише тим, за ким визнана така здатність самим правом, а тому суб'єктом з точки зору останнього може бути як людина – фізична особа, так й інше штучне утворення – юридична особа, яка хоча й не має свідомості та волі відділеної від фізичних осіб, які утворюють ту чи іншу юридичну особу та (або) керують нею, втім має ряд важливих з точки зору права властивостей, що дозволяють її класифікувати як окремих різновид суб'єкта. Слід зазначити, що всі люди (фізичні особи) з моменту народження є суб'єктами права як у розумінні їх абстрактної правосуб'єктності по відношенню до всього чинного законодавства, так і в розумінні їх конкретної правосуб'єктності — як реальних носіїв офіційно визнаних (природжених і невідчужуваних) прав і свобод людини. Людина є основний первинний суб'єкт права, яка займає особливу роль у системі суб'єктів права. Всі інші суб'єкти являють собою або спільноти, союзи людей, або певним чином майново відособлені суб'єкти, і це вже є похідним від людини утворенням. Названі спільноти осіб чи майнові об'єднання можуть бути визнані, чи не визнані законодавцем як суб'єкти права. Індивід як суб'єкт права — це вихідна база і неодмінна попередня умова для можливості появи неіндивідуальних (групових і т. п.) суб'єктів права. Для права свобода індивіда та інших суб'єктів соціального життя у правовій формі складає визначальну можливість їх функціонування в умовах соціальної цілісності та стійкої нормативно-правової сфери [2, с.93-94].

Ми наразі не буде вдаватися у деталі сутнісного змісту та різновидів суб'єктів у розрізі правової науки, оскільки це не є предметом представленого дослідження, втім звернемо увагу на те, що слід розрізняти понятійно-термінологічні конструкції «суб'єкт права» і «суб'єкт правовідносин». «Суб'єкт права» — універсальна правова форма особи (фізичної та юридичної), яка з огляду на свою специфіку є носієм усіх своїх суб'єктивних прав та обов'язків, закріплених у правових нормах (об'єктивному праві). У свою чергу «суб'єкт правовідносин» — це не тільки універсальна, а й унікальна і специфічна правова форма реалізації особами (суб'єктами права) своїх прав і обов'язків у певному правовідношенні [2, с.93]. Суб'єкт правовідносин — це індивідуально визначений суб'єкт права, який реалізував свою правосуб'єктність у частині реалізації конкретних прав і свобод у конкретних правовідносинах, але не будь-який суб'єкт права є суб'єктом того чи іншого конкретного правовідношення. Поняття «суб'єкт права» є загальним і первинним, а поняття «суб'єкт правовідносин» — конкретним і вторинним. Т. О. Санжарук справедливо наголошує, що трансформація суб'єкта права в учасника правовідносин пов'язана з процесом перетворення можливого в дійсне, перетворенням наявності об'єктивного права в реальну поведінку [2, с.93-94].

З огляду на вище викладене, можемо дійти висновку, що суб'єктами протидії організованим злочинним групам у сфері економіки є суб'єкти права, за якими засобами останнього визначені права, обов'язки, а також інші юридично значущі аспекти щодо здійснення цієї протидії. Зауважимо, що система суб'єктів протидії організованим злочинним групам у сфері економіки має багаторівневий характер. До неї входять правоохоронні, контролюючі та судові органи, діяльність яких ґрунтується на чіткій правовій регламентації та функціональній спеціалізації. Їхня ефективність забезпечується взаємодією між відомствами, обміном аналітичною інформацією, використанням сучасних технологій та міжнародним співробітництвом.

Список використаних джерел

1. Філософія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада; За заг. ред. С. П. Щерби. К. : МАУП, 2004. 216 с.
2. Санжарук Т. О. Поняття "суб'єкт права" та "суб'єкт правовідносин": питання розмежування / Т. О. Санжарук // Актуальні проблеми держави і права. 2003. Вип. 21. С. 91-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2003_21_18